

הגנה מטרידה

מאת חיים משגב

הכותב הוא משפטן

הצעת החוק; שבאה למנוע מאישה הטוענת שנאנסה את הצורך להעיד בבית המשפט, פוגעת בלבי לבו של ההליך הפלילי. הערותיו הבוטות של שלמה להט אינן משקפות מגמה כללית מסוכנת

לפני כמה ימים העיד ראש עיריית תל-אביב במשפטו של אדם שנאשם בניסיון לפגוע בו. כמה מפניני הלשון שהשמיע שלמה להט במעמו זה מעירות, ככל הנראה, על מה שחושבים רבים על ההליך הפלילי.

יוסיומיים לאחר שמסר את עוֹלוּתו בבית המשפט, באופן בוטה ובלתי מתחשב בעליל בסדרי דין שצריכים להיות בה יקרים לכל, שב ראש העירייה וביטל, בראיון עיתונאי, את עצם חשיבותו של ניהול המשפט. לשם מה בכלל צריך סניגור? מדוע כל השאלות המביכות האלה? האם לא ברור לשופטת, גם בלא שמיעת הראיות ושקילתן בסוף המשפט, שהיושב על כספסל הנאשמים הוא זה שניסה לפגוע בראש העירייה? מדוע להתעסק בעובדות כשיש כתב אישום, שהוכן בידי תובע מטעם פרקליטות המדינה?

אף לא אחז משלושת השופטיים שישבו בדיון אמר לעד התביעה ענה המתלהם את מה שהיו אומרים לו בכל מריגה מתוקנת: חברי שאינה מכבדת את ההליך המשפטי, ושאינה רואת לכך שהגנתו של נאשם תהיה מושתתת על ארניסטר בלתי ניתנים לערעור, לא תוכל להתקיים לאורך ימים. דבריו של ראש העיר הנבחר כאולם בית המשפט, וידעו הצדדים תיו הפומביות, היו יכולים לשעשע בקוריו מביך, אלמלא היה בדם ביטוי מפורש להשקפת עולם.

לפני כמה ימים הגישה ח"כ שולמית אלוני הצעת חוק פרטית. תכליתה של ההצעה פשוטה: למי נוע מאישה הטוענת שנאנסה את הצורך להעיד על כך בבית המשפט. חוקר עבירות מין, כלשון ההצעה, ישמע את דבריה של האישה הוא שיקבע, בהתייעצות עם פסיכולוג, אם היא יכולה להעיד בבית המשפט. תיתכן גם האפשרות, המפלצתית, שהאישה תעיד בבית המשפט - אבל שלא בנוכחות הנאשם.

יעבירו השופטים את השאלון בכחב לחוקר עבירות המין, וזה ישאל את המתלוננת שאלות הבהרה, לפי שיקול דעתו המוחלט. כיצד אפוא תיבחן אמינותה של המתלוננת - לשולמית אלוני הפתרונים.

קשה להאמין שאנשים, האמור גים על זכויות הפרט, יציעו הצעה שיש בה במפורש כדי לבטל את לבי לבו של ההליך הפלילי. כיצד ניתן להעלות על הדעת, שאדם יודשע על יסוד עדות שנגבתה בתחנת המשטרה, בלי שמוסר העי דות יעמוד על רובן הערים ויחקר על עדותו בפני השופטים - ובנוכחות הנאשם.

איזה מין הליך מעוות הוא זה? ומדוע לא להחיל תפיסה פטולה זו על תחומים אחרים בחיינו? כבר יש לנו, בספרי החוק, כמה הוראות, כגון סעיף 110 בסקודת הראיות, שהפכו את בית המשפט שלנו למשהו שאין כמוהו בשום מקום אחר. לא תמצאו אפילו משפטן הגון אחד בעולם שיתמודד בביטול שלב החקירה הנגדית במשפט הפלילי.

ככל שיטת משפט יש אותו איזון עדין בין אינטרסים בנוגדים: זה של הנאשם - לצאת חופשי, זה של החברה - להביא מפירי חוק על עונשם. אבל אין שיטה שיכולה להרשות לעצמה שלא להגביל את כוחו של בית המשפט, על ידי העבת מחטומים ראייתיים או דיוניים. הוראות כאלה באות להכביח את השופט מפני טעויות אנוש. הן גם מגינות על האורח הנאשם מפני הפקרתו לשרירות לב.

בישראל מתפתחת מגמה מסדר כנה מאין כמותה של צמצום הסייגים החלים על קבילותן של ראיות. מי שסבור שהגיעה השעה לשים קץ להליך הפלילי בישראל, שיש בו מסדר יותר מתועלת, ומי שרואה בסניגור מיפגע, צריך להבין, שמשעה שיתחיל האורח להאמין בבית המשפט ובסדרי הדין - תיפול עלינו אפלה נמוחה. בכל העולם מבינים זאת. צריך לקוות, שבבית המחוקקים שלנו לא יושבים אנשים מסוגו של להט בלבד.

להט. לשם מה צריך סניגור

ממש חזון אחרית הימים: משפט פלילי - בלי הער המרכזי. החקירה הנגדית, אותו מבשר שאין כמותו לחשיפת האמת, תעבור מן העולם במקרה זה. כבר יש שרולה לעניין זה ומחתימים עוברים ושבים על עצומה.

חוקר עבירות מין יגבה את עדותה של המתלוננת שלא בנוכחות השופטים או הסניגור. עדותה של המתלוננת תועבר לעינו של כיהמ"ש. השופטים אפילו לא ידאו את המתלוננת. איש לא יציג לה שאלה אם בכל זאת תתעורר שאלה כלשהי במהלך המשפט,